

METODECENTRET
Center for Innovation & Metodeudvikling

Metodebilag

Tættere på Familien

Kvalitativ undersøgelse

Sofie Ilsvard, Marie Høstrup & Maiken Kjærgaard Hansen

Metodebilag. Tættere på Familien. Kvalitativ undersøgelse.

Metodecentret
Olof Palmes Allé 19
8200 Aarhus N

Sofie Ilsvard, Marie Høstrup & Maiken Kjærgaard Hansen

Udgivet april 2021

Download på www.metodecentret.dk

Der kan frit citeres fra metodebilaget, korrekt angivelse er:

Ilsvard, S., Høstrup, M. & Hansen, M., K. 2021. Metodebilag. Tættere på Familien. Kvalitativ Undersøgelse. Metodecentret.

Indholdsfortegnelse

1	Baggrund	4
1.1	<i>Undersøgelsens vidensbidrag og generaliseringspotentiale</i>	5
2	Undersøgelsesdesign	6
2.1	<i>Strategisk udvælgelse af familier til interviewundersøgelsen</i>	6
2.1.1	Undersøgelsens fokus.....	7
2.1.2	Rammebetingelser/centrale kontrolvariable.....	7
2.2	<i>Analysestrategi</i>	8
3	Litteratur	9

1 Baggrund

På baggrund af en byrådsindstilling i 2015 blev det besluttet at styrke handicapområdet for børn i Aarhus Kommune gennem en treårig afprøvning af pilotprojektet *Tættere på Familien*. Metodecentret har siden 2016 fulgt afprøvningen og stået for evalueringen (Ilsvard & Høstrup 2020; Høstrup & Ilsvard, 2020). Resultaterne af de gennemførte spørgeskemaundersøgelser peger entydigt på, at projektet er lykkedes med at øge kvaliteten af sagsbehandlingen og forbedre samarbejdsrelationen mellem familien og rådgiver. Analysen peger også overordnet på, at det ikke er lykkedes at øge forældrenes trivsel. Disse to hovedresultater er udgangspunktet for denne opfølgende undersøgelse.

Formålet med denne undersøgelse er at tilvejebringe indgående viden, der kan forklare effekterne af projekt *Tættere på Familien*². Det kan bidrage med vidensinput til, hvilke elementer i projektet man med fordel kan fokusere på fremadrettet med det formål at øge forældrenes tilfredshed og trivsel.

Mere konkret belyses følgende spørgsmål:

1. Hvad er mekanismerne bag den øgede tilfredshed med rådgiver og sagsbehandlingen i *Tættere på Familien*?
2. Hvad er årsagerne til den lave trivsel i familier til børn med handicap, hvad er familiens trivsel bestemt af og hvad peger de selv på som elementer, der kan understøtte trivslen fremadrettet?

Som netop ekspliciteret, er de to undersøgelsesspørgsmål motiveret af forskellige vidensbidrag. Hvor det første undersøgelsesspørgsmål har til formål at belyse en allerede påvist sammenhæng, så har det andet undersøgelsesspørgsmål et langt mere eksplorativt sigte, da vi netop ikke har fundet en sammenhæng mellem den ændrede sagsbehandlingspraksis og forældrenes trivsel. Derfor afreporterer vi undersøgelsesspørgsmålene i to særskilte publikationer (Hansen, Ilsvard & Høstrup, 2021; Høstrup & Ilsvard, 2021). Nærværende udgivelse beskriver baggrunden for de to publikationer, og udgør et samlet metodebilag til begge publikationer.

---

¹ Forældrenes trivsel er målt vha. WHO-5. Der er dog et par nuancer til denne konklusion, herunder at andelen af sygemeldte forældre i TPF er faldet.

² Projektets anden delundersøgelse drejer sig om Aarhus Kommunes opskalering af projektet, hvori vi undersøger de langsigtede effekter af projekt *Tættere på Familien*, ligesom vi vil afsøge, om resultaterne fra pilotprojektet kan genskabes, når tilgangen udbredes i organisationen. Delundersøgelsen forventes afreporteret primo 2022.

1.1 Undersøgelsens vidensbidrag og generaliseringspotentiale

På baggrund af evalueringen af *Tættere på Familien* (Ilsvard & Høstrup, 2020) har vi opnået et solidt kvantitativt datagrundlag, som gør os i stand til at foretage statistiske generaliseringer – og dermed udtale os om gennemsnitlige effekter. Til gengæld indfanger det kvantitative datamateriale ikke de mange meninger og betydninger, som kan bidrage til at forklare både de *identificerede* statistiske sammenhænge, men også de *manglende* sammenhænge. Det er formålet med denne opfølgende undersøgelse.

Resultaterne af *Tættere på Familien* er interessante af flere årsager. Den første er, at det i Aarhus er lykkedes at forbedre et samarbejde, der ofte beskrives som konfliktfyldt. Dernæst udfordrer resultaterne forventningen om, at et forbedret samarbejde mellem familie og rådgiver resulterer i øget trivsel for forældrene. Det er en antagelse, der kan observeres flere steder, fx i Socialstyrelsens projekt "Bedre koordination i indsatserne for børn med handicap og deres familier", hvoraf én af indsatsmodellerne er direkte inspireret af afprøvningen af *Tættere på Familien*. Her ses øget trivsel som et erklæret effektmål, men desværre følges ikke på dette effektmål evalueringsmæssigt (Rambøll, 2020). De naturlige spørgsmål er derfor: Hvad er trivsel blandt forældre til børn med handicap bestemt af, og hvorfor øges trivslen ikke i takt med, at samarbejdsrelationen er forbedret? Dette er nogle af de centrale spørgsmål, som undersøgelsen vil forsøge at besvare.

Bevæggrunden for at foretage denne delundersøgelse er derfor både at tilvejebringe viden om, hvordan vi kan forklare effekterne af Aarhus Kommunes projekt *Tættere på Familien*, men i særlig grad også at bidrage med ny viden om, hvordan man kan lykkes med at understøtte trivslen i familier med børn med handicap. Der mangler generelt viden på området, ligesom der i nogle tilfælde er et utilstrækkeligt empirisk fokus på at undersøge både forældrenes og den samlede families trivsel.

2 Undersøgellesdesign

Undersøgelsen er gennemført som en interviewundersøgelse bestående af enkeltinterview med i alt 12 forældre³, hvor barnets sag er blevet varetaget af en TPF-rådgiver. Interviewene er foretaget i august og september 2020, hvor størstedelen er foretaget pr. telefon, mens enkelte interview er gennemført ved fysiske møder.

Der er udarbejdet en semistruktureret interviewguide, som belyser tematikkerne om samarbejdsrelationen mellem familie og myndighedsrådgiver og familiens trivsel. En semistruktureret interviewguide sikrer, at vi systematisk spørger informanterne om de samme ting, men tilbyder samtidig en vis fleksibilitet, idet interviewer kan følge op på svar og spørge ind til relevante emner, som udspringer af interviewpersonens svar. Et semistruktureret interview kan derfor minde om en hverdagsamtale, men interviewguiden fungerer som en slags tjekliste og sikrer, at der indhentes information om de samme emner fra alle informanterne. Fordelen ved at foretage interviewene med udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide er derfor, at det sikrer systematik, men åbner samtidig op for et udforskende perspektiv. Forældrene er blandt andet blevet bedt om at fortælle om deres oplevelser af sagsbehandlingen og med rådgiveren i TPF-regi, hvad der har fungeret godt, samt at give deres bud på, hvad den øgede tilfredshed skyldes. Vi har desuden spurgt ind til familiens trivsel i kobling til sagsbehandlingen i projekt *Tættere på Familien*, andre involverede samarbejdspartnere i barnets sag samt trivsel mere generelt. Herudover har vi bedt forældrene give deres bud på, hvordan hele familiens trivsel i højere grad kan støttes fremover, og hvorvidt de evt. nævnte områder kan støttes fra kommunal side.

2.1 Strategisk udvælgelse af familier til interviewundersøgelsen

Forældrene er udvalgt strategisk på baggrund af spørgeskemadata fra evalueringen af projekt *Tættere på Familien*. Da formålet med interviewundersøgelsen er at forklare effekterne af projektet, har vi udvalgt forældre, som følger den gennemsnitlige udvikling i forhold til oplevelsen af samarbejdet med rådgiver og selvvalgt trivsel. Forældrene er rekrutteret gennem spørgeskemaundersøgelserne af pilotafprøvningen af *Tættere på Familien*. Ved udsendelse af det første (2016) og sidste (2019) spørgeskema har forældrene kunnet angive, om vi må kontakte dem med henblik på deltagelse i et uddybende interview. I den forbindelse er det væsentligt at være opmærksom på, at udvælgelsen af informanter er sket på baggrund af en selvsektion, hvilket kan betyde, at de forældre, som har meldt sig som informanter, er folk med særligt stærke holdninger eller en særlig agenda i forhold til det undersøgte.

---

³ I udgangspunktet var der rekrutteret 15 familier til undersøgelsen, men af forskellige årsager har tre familier været nødt til at trække sig som informanter.

Hovedformålet med undersøgelsen er ikke at opnå generaliserbare årsagssammenhænge, men i stedet at forsøge at forklare de centrale hovedkonklusioner, som den kvantitative analyse gav anledning til. Derfor bruges den kvantitative analyse til at guide udvælgelsen af forældre. Gennem en strategisk udvælgelse sikrer vi den nødvendige variation på de centrale variable, som vi er interesserede i at undersøge. Det øger i sidste ende undersøgelsens validitet og uddybes nedenfor.

2.1.1 Undersøgelsens fokus

Familierne er udvalgt strategisk på baggrund af de centrale undersøgelsesvariable; tilfredshed og trivsel:

1. **Tilfredshed:** For at belyse virksomme mekanismer i forhold til at øge forældrenes tilfredshed udvælges forældre, som har oplevet en positiv udvikling i deres tilfredshed i løbet af projektperioden⁴
2. **Trivsel:** For at blive klogere på, hvordan man bedst kan understøtte trivsel i familier med børn med handicap, udvælges forældre, som varierer i deres trivselsniveau. Denne del af undersøgelsen har et mere eksplorativt sigte

2.1.2 Rammebetingelser/centrale kontrolvariable

Vi har skabt variation med hensyn til centrale 'kontrolvariable', som kan formodes at påvirke såvel tilfredshed som trivsel. Det vil sige, at familierne stratificeres på baggrund af:

- Barnets alder (0-6 år, 6-12 år, 12-18 år)
- Udgiftsniveau⁵, der ses som en proxy for sagens tyngde (*lav, middel, høj*)

Tabel 1 på s. 10-11 viser en oversigt over de udvalgte familier på parametre som barnets alder, handicap, familiesammensætning, socioøkonomi, udgiftsniveau mv. Tabellen er udarbejdet med udgangspunkt i de gennemførte interviews med de udvalgte familier samt forældrenes besvarelse af spørgeskemaundersøgelserne af pilotafprøvningen af *Tættere på Familien*.

---

⁴ Alle de forældre, som har givet positivt tilsagn til deltagelse har høj tilfredshed. De placerer sig mellem 7-10 på en skala fra 0-10 ved slutmålingen. Gennemsnittet for alle TPF-familierne er 8,1 ved slutmålingen.

⁵ Ønske om også at udvælge på ydelsestype, men der er mange overlap, da familierne ofte modtager både 'forebyggende', 'foranstaltning' og 'specialpædagogiske tilbud'.

2.2 Analysestrategi

Interviewene er transskriberet og er efterfølgende blevet organiseret i NVivo gennem en systematisk kodning. Empirien har været styrende for kodningen, og derfor er der foretaget en indledende åben kodning med udgangspunkt i familiernes erfaringsnære begreber. Herefter har vi søgt efter gennemgående træk i datamaterialet, hvorefter de åbne kodninger er blevet "sorteret" i kategorier, som kan være forklarende for forældrenes oplevelser af samarbejdet med deres børnehandicaprådgiver og deres selvvurderede trivsel.

3 Litteratur

Ilsvard, S. & Høstrup, M. (2020). Tættere på Familien i Aarhus Kommune - Fra familiernes perspektiv. Aarhus: Metodecentret

Høstrup, M. & Ilsvard, S. (2020). Tættere på Familien i Aarhus Kommune - Fra rådgivernes perspektiv. Aarhus: Metodecentret.

Rambøll (2020). Modelbeskrivelse. Sammen om familien på børnehandicapområdet.

Bilag 1. Oversigt over casefamilier⁶

	Barnets alder	Barnets primære handicap	Flere handicaps	Familiesammensætning	Forældres højest fuldførte uddannelse	Udgiftsniveau⁷	Forældrenes trivselsscore⁸ (0-100)
Case 1	13 år	Psykisk handicap	Ja	En søskende, der også har et handicap. Børnenes forældre bor sammen.	Lang videregående uddannelse	Lavt	16
Case 2	9 år	Fysisk handicap	Nej	En søskende. Børnenes forældre bor sammen	Lang videregående uddannelse	Middel	52
Case 3	6 år	Både fysisk og psykisk handicap	Ja	Tre søskende. Børnenes forældre bor sammen	Mellemlang videregående uddannelse	Middel	4
Case 4	14 år	Psykisk handicap	Ja	To søskende, der begge har et handicap. Børnenes forældre er skilt	Lang videregående uddannelse	Lavt	44
Case 5	14 år	Psykisk handicap	Ja	Ingen søskende. Barnets forældre er skilt	Erhvervsuddannelse	Middel	36
Case 7	11 år	Fysisk handicap	Ja	To søskende. Børnenes forældre bor sammen	Lang videregående uddannelse	Middel	40

⁶ Fordi tre familier af forskellige årsager har været nødt til at trække sig fra undersøgelsen, mangler case 6, 10 og 15 i oversigten. Disse indgår således ikke i datagrundlaget.

⁷ Med udgiftsniveau forstås det beløb, barnet/familien modtager fra Aarhus Kommunes børnehandicapenhed. Udgiftsniveauet er kategoriseret, så familierne enten har lavt (under 200.000 kr.), middel (200.000-450.000 kr.) eller højt (over 450.000 kr.) udgiftsniveau.

⁸ Forældrenes trivsel er målt gennem det validerede WHO-5 trivselsindeks, hvis skala går fra 0-100, hvor høj værdi udtrykker høj trivsel. Skalaen kan inddeles i tre risikogrupper. Pointtal mellem 0-35: Der kan være stor risiko for depression eller stressbelastning. Pointtal 36-50: Der kan være risiko for depression eller stressbelastning. Pointtal over 51: Ikke umiddelbart risiko for depression eller stressbelastning.

	Barnets alder	Barnets primære handicap	Flere handicaps	Familiesammensætning	Forældres højest fuldførte uddannelse	Udgiftsniveau⁷	Forældrenes trivselsscore⁸ (0-100)
Case 8	15 år	Psykisk handicap	Ja	En søskende (ikke hjemmeboende). Børnenes forældre er skilt	Lang videregående uddannelse	Middel	28
Case 9	15 år	Psykisk handicap	Ja	En søskende (ikke hjemmeboende). Børnenes forældre bor sammen	Lang videregående uddannelse	Højt	24
Case 10	9 år	Psykisk handicap	Ja	En søskende. Børnenes forældre er skilt.	Lang videregående uddannelse	Lavt	28
Case 12	10 år	Psykisk handicap	Nej	En søskende. Børnenes forældre er skilt	Mellemlang videregående uddannelse	Middel	20
Case 13	8 år	Fysisk handicap	Ja	Ingen søskende. Barnets forældre bor sammen	Erhvervsuddannelse	Middel	28
Case 14	9 år	Både fysisk og psykisk handicap	Ja	Ingen søskende, Barnets forældre bor sammen	Mellemlang videregående uddannelse	Højt	12